

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้
ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

People's Opinions on Forest Resource Conservation under the Forest Land
Allotment Project, Democratic People's Republic of Laos

ศักดิ์ แก้วดวงสี¹

Sackda Keodouangsy¹

สันติ สุขสอาด²

Santi Suksard²

¹ แผนกกิจกรรมและป่าไม้จังหวัดสาละวัน แขวงป่าไม้ หน่วยงานการวิชาการจัดการป่าไม้ จังหวัดสาละวัน ส.ป.ป.ลาว

โทรศัพท์ 856-34-211021

Department of Agriculture and Forestry Salavan Province, Forestry Section, Forest Management Office, Salavan Province

Lao PDR. Tel. 856-34-211021

² ภาควิชาการจัดการป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Department of Forest Management, Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

รับต้นฉบับ 10 กันยายน 2550

รับลงพิมพ์ 20 กันยายน 2550

ABSTRACT

The objectives of this research were to determine the basic, socio-economic information and factors affecting people's opinions on forest resource conservation of the communities under the forest land allotment project in the Democratic People's Republic of Laos. The data were collected by employing a pre-designed questionnaire in the interview of 99 respondents. The collected data were used to analyze and represent the statistical values of percentage, mean, minimum, maximum and testing of hypothesis to represent the relationship between the independent and dependent variables by t-test and F-test; the given significant level was 0.05.

Results of the study indicated that most respondents were male with an average age of 38.7 years. Most of them did not graduated from secondary-level education. The average number of household members was 6.8, and the number eligible to work as paid laborers was 3.3. The average resettlement period was 32.5 years. The average size of land holding per household was 4.1 ha. The average annual household income and expenditure were 2,011,434 and 1,973,050 kip respectively (1 baht = 270 kip). In the past, 58.6% of respondents used to attend the forestry training course, 49.5% had received information and news from radio programs and 57.6% had participated the forest resources activities. Their comprehension of forest resource conservation was at a high level (79.8%). People's opinions on forest resource conservation, opinions on forest resource preservation and protection, forest resource utilization with awareness of the relevant values and forest resource rehabilitation (from a macro point of view) were at the moderate, moderate and high respectively. Factors affecting forest resource conservation were the resettlement period, the participation in forest resource activities and knowledge about forest resources conservation. Hence, the related agencies should arrange the relevant training courses in order to provide

the knowledge and to create the consciousness in forest resource conservation as well as to encourage people to participate in the various forest resource conservation activities for raising the awareness of forest resource values.

Keywords: opinions, conservation, forest

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-สังคมและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากราษฎรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด สูงสุด และทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยใช้ t-test และ F- test กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่าราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 38.7 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6.8 คนและจำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.3 คน ระยะเวลาตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 32.5 ปี ขนาดพื้นที่ในการถือครองเฉลี่ยต่อครัวเรือน 4.1 เฮกเตอร์ รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 2,011,434 กีบ (1 บาท = 270 กีบ) มีรายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 1,973,050 กีบ เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรป่าไม้ร้อยละ 58.6 ได้รับข้อมูลข่าวสารจากวิทยุร้อยละ 49.5 และ ร้อยละ 57.6 มีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าไม้ ราษฎรมีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับสูงร้อยละ 79.8 ความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า ราษฎรมีความคิดเห็นด้านการสงวนและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่าอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อยู่ระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้แก่ ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ตลอดจนสนับสนุนให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ราษฎรจะได้ตระหนักเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้

คำสำคัญ: ความคิดเห็น การอนุรักษ์ ป่าไม้

คำนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ส.ป.ป.ลาว) ที่อำนวยการประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่สังคมส่วนรวม จากการศึกษาของ ภูเวียง (2548) พบว่าป่าไม้ในประเทศ ส.ป.ป.ลาว ในปี พ.ศ. 2490 มีพื้นที่ป่าไม้ปกคลุมประมาณร้อยละ 71.6 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 17 ล้านเฮกเตอร์ และในปี

พ.ศ. 2546 มีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณ ร้อยละ 41.5 ของพื้นที่ประเทศ หรือประมาณ 10 ล้านเฮกเตอร์ การลดลงของพื้นที่ป่าไม้มีสาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมทำให้เกิดความต้องการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างมากโดยใช้ประโยชน์ปราศจากความระมัดระวังและไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบนิเวศ และความ

เป็นอยู่ของมนุษย์อีกด้วย

จังหวัดสกละวันอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศ ส.ป.ป.ลาว มีเนื้อที่ทั้งหมด 101,560.08 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 10,156,008 เฮกเตอร์ มีพื้นที่ป่าไม้ประมาณ 609,360.5 เฮกเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 60 ของพื้นที่จังหวัด ประกอบด้วยป่าเศรษฐกิจมีพื้นที่ 136,352 เฮกเตอร์ และมีป่าสงวนแห่งชาติ 3 แห่งคือป่าสงวนแห่งชาติภูเขียงทอง ป่าสงวนแห่งชาติเซบั้งวัน และป่าสงวนแห่งชาติเซซัง มีพื้นที่เท่ากับ 71,844 108,534 และ 59,785 เฮกเตอร์ ตามลำดับและป่าอื่นๆ มีเนื้อที่ 232,848.5 เฮกเตอร์ พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดสกละวันเป็นผืนป่าที่มีความสำคัญของประเทศในด้านความหลากหลายของระบบนิเวศตลอดจนเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่มีความสำคัญ ซึ่งหากไม่มีมาตรการในการป้องกันการบุกรุกทำลายป่าหรืออนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้อย่างจริงจังแล้วจะส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดความเสียหายต่อพื้นที่ป่าเพื่อการปรับปรุงพื้นที่ให้สมบูรณ์ได้ดังเดิม (โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้, 2548)

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างจริงจังและเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรป่าไม้โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐและเอกชน ดังนั้นรัฐบาลแห่งประเทศ ส.ป.ป.ลาว จึงจัดตั้งโครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ และมอบให้ราษฎรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศในปี พ.ศ. 2539 โดยเน้นหมู่บ้านที่มีความขัดแย้งในการครอบครองที่ดินป่าไม้ และหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติต่างๆ เพื่อให้ราษฎรมีพื้นที่ครอบครองเป็นของตนเอง ในระหว่างปี พ.ศ. 2539-2548 มีการจัดสรรพื้นที่ป่าไม้ ให้กับราษฎรจำนวน 6,830 หมู่บ้าน มากกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านทั่วประเทศหรือประมาณ 420,855 ครัวเรือน มากกว่าร้อยละ 60 เป็นเกษตรกรในพื้นที่ป่าเสื่อม

โทรมมีพื้นที่ประมาณ 9,135,440 ล้านเฮกเตอร์ (กรมส่งเสริม, 2547) การจัดสรรที่ดินป่าไม้ให้กับราษฎรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านปะจูดอน หมู่บ้านปะจุได้ และหมู่บ้านปะจูใหม่นั้นมีการจัดสรรที่ทำกินและที่อยู่อาศัยอยู่ร่วมกัน โดยรัฐบาลจัดแบ่งที่ทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับราษฎรที่มาอยู่ภายหลังการจัดสรรที่ดินจำนวน 1 และ 0.8 เฮกเตอร์ต่อคนต่อครัวเรือนตามลำดับ ส่วนราษฎรที่อยู่ก่อนการจัดสรรที่ดินนั้นสามารถถือครองที่ดินได้ตามจำนวนที่มีอยู่จริง (โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้, 2548) จากโครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ ถ้าหากราษฎรในพื้นที่เป้าหมายมีความเห็นต่อมาตรการในการอนุรักษ์ผืนป่าแห่งนี้ไปในทางลบหรือไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แห่งนี้เอาไว้ก็จะส่ง ผลให้การดำเนินโครงการดังกล่าวไม่สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่วางเอาไว้ได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชนรอบป่าสงวนแห่งชาติเซซังในประเทศส.ป.ป.ลาวเพื่อนำความรู้หรือผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพื่อให้พื้นที่ป่าแห่งนี้สามารถดำรงอยู่ได้และมีศักยภาพในการอำนวยประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของสังคมโดยรวมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ-สังคมและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้

ขอบเขตการวิจัย

ทำการศึกษาชุมชนที่อาศัยอยู่ 3 หมู่บ้านคือหมู่บ้านปะจูดอน หมู่บ้านปะจุได้ และหมู่บ้านปะจูใหม่ ที่ได้รับการจัดสรรที่ดินป่าไม้จากโครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ โดยการสนับสนุนจากโครงการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติโดยอาศัยชุมชนเป็นพื้นฐาน (The Global Association for People and the

Environment: GAPENFI) อำเภอตะไocy จังหวัด
สาละวัน ในประเทศ ส.ป.ป.ลาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน (16-60 ปี) ในครัวเรือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้ของครัวเรือน รายจ่ายของครัวเรือน การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2. ตัวแปรตามได้แก่ ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎร

สมมติฐานในการวิจัย

เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงาน (16-60 ปี) ในครัวเรือน ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้รวมในครัวเรือน รายจ่ายรวมในครัวเรือน การเข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่แตกต่างกัน ทำให้ราษฎรมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

ตรวจสอบเอกสาร และการสำรวจเบื้องต้น

เป็นการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากเอกสารต่างๆ และหน่วยงานราชการ พร้อมทั้งสอบถามราษฎรที่เกี่ยวข้อง

การสร้างแบบสอบถาม

แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของราษฎร 2) ข้อมูล

ด้านเศรษฐกิจ- สังคมและความรู้ทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และ 3) ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นำแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความคิดเห็นทั้ง 3 ตอน คือ การสงวนและป้องกันทรัพยากรป่าไม้ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อนุรักษ์คุณค่า และการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ไปทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาได้ค่า 0.8293, 0.7934 และ 0.7693 ตามลำดับ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม

การสุ่มตัวอย่าง

จากประชากรทั้งหมด 119 ครัวเรือน โดยใช้สูตรของ R.V. Krejcie และ R.W. Morgan (เพ็ญแข, 2538) ได้จำนวนตัวอย่าง 99 ครัวเรือนและใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (สุบงข, 2526) ได้จำนวนตัวอย่างที่ศึกษาที่หมู่บ้านปะจูดอน หมู่บ้านปะจุใต้ และหมู่บ้านปะจุใหม่จำนวน 26, 35 และ 38 ครัวเรือนตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจำนวน 99 ชุด มาลงรหัสและป้อนข้อมูลที่ได้จากการศึกษาลงในคอมพิวเตอร์เพื่อคำนวณค่าต่างๆ ดังนี้

1) แบบวัดความรู้เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีทั้งหมด 15 ข้อโดยมีการให้คะแนนดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และใช้ค่าเฉลี่ย (X) ในการแบ่งระดับความรู้ ถ้าได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้สูงและได้คะแนนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ต่ำ

2) ระดับความคิดเห็นเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ตอนคือ การสงวนและป้องกันทรัพยากรป่าไม้ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ อนุรักษ์คุณค่า และการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มี

คำถามรวมทั้งหมด 30 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นมาตรา เกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับดังนี้
ส่วนประเมินค่าให้เลือกตอบ โดยแต่ละคำถามจะมี

คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ	คะแนน
มากที่สุด	น้อยที่สุด	5
มาก	น้อย	4
ปานกลาง	ปานกลาง	3
น้อย	มาก	2
น้อยที่สุด	มากที่สุด	1

การแบ่งระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แบ่งออกเป็น 5 ระดับโดยคำนวณระดับความกว้างของ
อันตรภาคชั้นของคะแนนความคิดเห็นดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.8$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมาย
ระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตาม
ระดับคะแนนดังนี้

ระดับน้อยที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่
1.00-1.80 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อยที่สุด

ระดับน้อย ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-2.60
หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ในระดับน้อย

ระดับปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่
2.61-3.40 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับปานกลาง

ระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20
หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมาก

ระดับมากที่สุด ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่
4.21-5.00 หมายถึง ความคิดเห็นของราษฎรต่อการ
อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในระดับมากที่สุด

3) นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลทาง
สถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหา
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุดและค่าต่ำสุด ส่วนการ
วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและ
ตัวแปรตามใช้วิธี t- test และ F- test โดยกำหนด
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลและวิจารณ์

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นใน
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรภายใต้
โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวมีดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ-สังคมและ ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษารายรกรกลุ่มตัวอย่างพบว่า
ทั้งหมดเป็นลาวเทิง (ส่วย) นับถือผี และประกอบ
อาชีพเกษตรกรรมทั้งหมด ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเพศ
ชายร้อยละ 94.9 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 5.1 โดยมี

อายุน้อยกว่า 30 ปี ร้อยละ 35.4 รองลงมาอายุดังแต่ 31-40 ปี และ 41-50 ปี ร้อยละ 22.2 และมีอายุมากกว่า 50 ปี ร้อยละ 20.2 มีอายุเฉลี่ย 38.7 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 70.7 และจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 29.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน 5-8 คน ร้อยละ 44.4 รองลงมา 2-4 คน และตั้งแต่ 8 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.3 และ 26.3 ตามลำดับ เฉลี่ย 6.8 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือน (16-60 ปี) มีจำนวน 1-2 คน ร้อยละ 46.5 รองลงมาจำนวน 3-4 คน และตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.4 และ 18.1 ตามลำดับ เฉลี่ย 3.3 คน ราษฎรส่วนใหญ่มีระยะการตั้งถิ่นฐานระหว่าง 25-35 ปี ร้อยละ 36.4 ปี รองลงมาตั้งแต่ 35 ปี ขึ้นไป และน้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 30.3 ตามลำดับ มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 32.5 ปี ราษฎรมีขนาดพื้นที่ถือครองระหว่าง 2-4 เฮกแตร์ ร้อยละ 35.4 รองลงมา มีพื้นที่ถือครอง ระหว่าง 4-6 มากกว่า 6 และน้อยกว่า 2 เฮกแตร์ คิดเป็นร้อยละ 30.2, 17.7 และ 16.7 ตามลำดับ มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 4.1 เฮกแตร์ และร้อยละ 60.9 ของการถือครองที่ดินมีเอกสารสิทธิ์ รายได้ของครัวเรือนต่อปีพบว่า มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 800,000 กีบ (1 บาท = 270 กีบ) และมากกว่า 1,600,000 กีบ คิดเป็นร้อยละ 35.4 และรายได้ระหว่าง 800,000-1,600,000 กีบ ร้อยละ 29.3 รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 2,011,434 กีบ และรายจ่ายของครัวเรือนต่อปีพบว่า มีรายจ่ายน้อยกว่าหรือเท่ากับ 800,000 กีบ และมากกว่า 1,600,000 กีบ คิดเป็นร้อยละ 35.4 และรายจ่ายระหว่าง 800,000-1,600,000 กีบ ร้อยละ 29.3 รายจ่ายของครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 1,973,050 กีบ ราษฎรได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับป่าไม้ ร้อยละ 58.6 การ

ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากวิทยุร้อยละ 49.4 รองลงมาจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 26.3 จากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ร้อยละ 23.2 และจากผู้ใหญ่บ้าน-กำนัน ร้อยละ 1.0 นอกจากนี้ราษฎรเข้าร่วมทำกิจกรรมทางด้านป่าไม้ ร้อยละ 57.6 ส่วนใหญ่เข้าร่วม 3 กิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 23.2 ได้แก่ กิจกรรม การอนุรักษ์สัตว์น้ำและสัตว์ป่า การป้องกันรักษาป่า การปลูกสร้างสวนป่า เป็นต้น

ระดับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มีข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ จากการศึกษาพบว่า ราษฎรได้คะแนนสูงสุด 15 คะแนน ค่าสุด 1 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ย 12.97 โดยข้อความที่ถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ราษฎรตอบถูกมากที่สุด คือการรบกวนของใบไม้ในป่า ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์เพิ่มขึ้นมีผู้ตอบถูกร้อยละ 99.0 รองลงมาได้แก่ การตัดไม้ทำลายป่าทำให้เกิดความแห้งแล้ง ป่าไม้ช่วยลดความรุนแรงของลมพายุได้ ป่าไม้เป็นแหล่งของปัจจัย 4 ได้แก่อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าไม้ควรยึดถือข้อกฎหมายระเบียบกฎเกณฑ์ของทางราชการ และควรช่วยกันปลูกต้นไม้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมและพื้นที่ว่างเปล่าให้กลายเป็นป่าเหมือนเดิมมีผู้ตอบถูกร้อยละ 98.0 สำหรับข้อคำถามที่ราษฎรตอบถูกน้อยที่สุดคือ ทุกคนสามารถตัดไม้จากป่ามาใช้โดยไม่มีการรับอนุญาต มีผู้ตอบถูกร้อยละ 6.1 เมื่อใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้คือถ้าได้คะแนนมากกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ระดับสูง และถ้าได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยถือว่ามีความรู้ระดับต่ำ จากการศึกษาพบว่า ราษฎรร้อยละ 79.8 มี

ความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 20.2 มีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับต่ำ

ระดับความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ด้านการสงวนและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ จากการศึกษาพบว่าราษฎรมีความคิดเห็นด้านการสงวนและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X=3.04$) ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่ามีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($X=3.00$) และด้านการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X=3.89$) ภาพรวมของความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง ($X=3.31$)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้แก่ ระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

จาก Table 1 ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.05 ได้แก่ ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน และการเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานต่างกันมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ได้แบ่งราษฎรกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) มีระยะเวลาตั้งถิ่นฐานน้อยกว่า 25 ปี 2) 26-35 ปี และ 3) มากกว่า 35 ปี พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาดังถิ่นฐานมากกว่า 35 ปี มีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาดังถิ่นฐานน้อยกว่า 25 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากราษฎรทั้งหมดประกอบอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นกลุ่มที่มีระยะเวลาดังถิ่นฐานมากกว่า 35 ปี จึงได้สังเกตเห็นและเรียนรู้ด้วยตนเองถึงคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์มีผลต่อความอุดมสมบูรณ์ของน้ำที่เป็นปัจจัยสำคัญของการทำการเกษตรและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพของพืชผลเกษตรที่ปลูก จึงทำให้มีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาดังถิ่นฐานน้อยกว่า 25 ปี และอาจเนื่องมาจากกลุ่มราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวน้อยกว่า 25 ปี ยังไม่มีความรักและหวงแหนในถิ่นที่อยู่อาศัยมากเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของชาญ (2547) พบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของราษฎรมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ที่ดินแบบปฏิรูป ด้านการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ใช้สอยของราษฎรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ราษฎรที่เข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกันมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทาง

สถิติ 0.05 เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ได้แบ่งรายภูมิกุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) รายภูมิกุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2) เข้าร่วม 1 กิจกรรม 3) เข้าร่วม 2 กิจกรรม และ 4) เข้าร่วม 3 กิจกรรม พบว่ารายภูมิกุ่มที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกับเข้าร่วม 1 กิจกรรมมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่ารายภูมิกุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ 2 และ 3 กิจกรรม ดังนั้นในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของอนุชา (2546) พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของรายภูมิในการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ของโครงการปลูกป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สำหรับความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า รายภูมิกุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกันมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยกลุ่มที่มีความรู้สูงมีความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงกว่ากลุ่มที่มีความรู้ต่ำ อาจเนื่องจากรายภูมิกุ่มที่มีความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้สูงได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้ทำให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของจงรัก (2545) พบว่าการมีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของรายภูมิในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่ต้นน้ำคลองคราม อำเภอ กาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก จังหวัด สุราษฎร์ธานี ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของรายภูมิภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจ-สังคมและปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ภายใต้โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้ ผลการศึกษา มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปพบว่ารายภูมิกุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 94.9 มีอายุเฉลี่ย 38.7 ปี ไม่ได้เรียนหนังสือร้อยละ 70.7 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6.8 คน และมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3.3 คน มีระยะการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 32.5 ปี มีขนาดพื้นที่ในการครอบครองเฉลี่ย 4.1 เฮกตาร์ มีรายได้ในครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 2,011,434 กีบ รายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ยต่อปี 1,937,050 กีบ รายภูมิกุ่มส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวกับป่าไม้ร้อยละ 58.6 การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จากวิทยุ ร้อยละ 49.5 เข้าร่วมกิจกรรมป่าไม้ร้อยละ 57.6 และความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้รายภูมิกุ่มส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับสูงร้อยละ 79.8

ความคิดเห็นของรายภูมิในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้พบว่า รายภูมิมีความคิดเห็นด้านการสงวนและป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ ด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้อย่างรู้คุณค่า และด้านการพัฒนาฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้อยู่ในลำดับปานกลาง และมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 3.04, 3.00 และ 3.89 ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของรายภูมิใน

การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ได้แก่ ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ส่วนปัจจัยอื่นไม่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง รายได้รวมของครัวเรือน รายจ่ายรวมของครัวเรือน และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน การเข้าร่วมกิจกรรมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของราษฎรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุนด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กับราษฎรที่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่า 25 ปี เพื่อให้ราษฎรได้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พร้อมทั้งสนับสนุนราษฎรที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่มีถึงร้อยละ 42.4 เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเพื่อราษฎรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้กฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ให้กับราษฎรด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมส่งเสริม. 2547. ศูนย์ส่งเสริมงดการทำไร่เลื่อนลอย. กระทรวงเกษตรและป่านไม้, เวียงจันทน์.
- โครงการจัดสรรที่ดินป่าไม้. 2548. ทิศทางแผนการศกปี พ.ศ. 2548-2549 ของโครงการคุ้มครอง

จัดสรรที่ดินป่าไม้และพัฒนาชนบท จังหวัดสาละวัน. กรมจัดสรรที่ดิน, สาละวัน.

จงรัก ทรงรัตนพันธุ์. 2545. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกอนุรักษ์ป่าต้นน้ำคลองคราม อำเภอกาญจนดิษฐ์และอำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาญ วงศ์สวัสดิวัฒนา. 2547. ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ที่ดินแบบปฏิรูปของราษฎรหมู่บ้านสหกรณ์ตัวอย่างรวมไทย อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เพ็ญแข แสงแก้ว. 2538. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. ภาควิชาคณิตศาสตร์และสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ภูเวียง ลัดดาวงศ์. 2548. การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน ดิน น้ำ และป่าไม้. กองประชุมสัมมนาการผลิตเกษตรแบบยั่งยืน, เวียงจันทน์.

สุมงกษ จามีกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อนุชา กระจ่ายศรี. 2546. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ-สังคมที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของราษฎรในการฟื้นฟู ทรัพยากรป่าไม้ของโครงการปลูกป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.